

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zobowiązał wnioskodawczynię K. B. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. w kwocie 22174 zł 12 gr oraz odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od 2 października 2014 r. do 6 grudnia 2016 r. w kwocie 2369 zł 54 gr. w terminie 1 miesiąca od doręczenia decyzji.

/decyzja o zwrocie nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych – k. 135 akt ZUS/

K. B. reprezentowana przez adwokata w dniu 10 stycznia 2017 r. złożyła odwołanie od w/w decyzji i decyzji zarzuciła:

- obrazę prawa materialnego, mianowicie art. 138 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i zobowiązanie do zwrotu pobranego świadczenia z tytułu renty rodzinnej w sytuacji, gdy skarżąca nie ukończyła 25 roku życia i dalej się uczyła,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez organ rentowy, iż skarżąca nie wypełniała obowiązku nauki w okresach: od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 30 września 2015 r., od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. w sposób przez siebie zawiniony.

W konsekwencji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych od organu rentowego na rzecz skarżącej.

/odwołanie – k. 2 – 5/

W odpowiedzi organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że K. B. pobierała rentę rodzinną na podstawie zaświadczenia o pobieraniu nauki w Niepublicznej Zaocznej Policealnej Szkole (...) od 1 września 2014 r., nauka miała się zakończyć w sierpniu 2016 r. Następnie przedłożyła zaświadczenie o dalszej nauce w tej szkole, z planowanym terminem zakończenia nauki styczeń 2018 r. – na tej podstawie podjęto dalszą wypłatę renty do 31 sierpnia 2017 r.

Zgodnie z informacją ze szkoły (...) K. B. zapisała się do Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus w Ł. na kierunek technik administracji i z dniem 24 stycznia 2015 r. zrezygnowała. Szczegółowy wykaz frekwencji ubezpieczonej w szkole za w/w okres:

- 20 – 21 września 2014 r. – obecna na 10 godzinach z 20 godzin lekcyjnych

- 4 – 5 września 2014 r. – nieobecna na zajęciach

- 18 -19 października 2014 r. – nieobecna na zajęciach

- 8 – 9 listopada 2014 r. – obecna na 16 godzinach z 20 godzin lekcyjnych

- 22 – 23 listopada 2014 r. – obecna na 8 godzinach z 20 godzin lekcyjnych

- 6 – 7 grudnia 2014 r. – nieobecna na zajęciach

- 20 – 21 grudnia 2014 r. - obecna na 8 godzinach z 16 godzin lekcyjnych

10 – 11 stycznia 2015 r. – nieobecna na zajęciach

24 – 25 stycznia 2015 r. – nieobecna na zajęciach.

Następnie od dnia 1 lutego 2015 r. zapisała się do Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus na kierunek technik administracji i zrezygnowała z dniem 13 sierpnia 2015 r. Była obecna na 5 godzinach lekcyjnych w marcu ze 155 godzin w semestrze.

W dniu 1 września 2015 r. zapisała się do Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus w Ł. na kierunek technik administracji i z dniem 31 stycznia 2016 r. została skreślona z listy słuchaczy. Ze 155 godzin lekcyjnych w semestrze była na 10 godzinach w październiku.

W dniu 8 lutego 2016 r. zapisała się do Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus w Ł. na kierunek technik usług kosmetycznych i została skreślona z listy słuchaczy 31 sierpnia 2016 r. W semestrze wiosennym (...) była nieobecna na wszystkich zajęciach.

Oddział uznał, że w okresach wskazanych w decyzji wnioskodawczyni nie kontynuowała nauki.

/odpowiedź na odwołanie – k. 49/

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Decyzją z dnia 22 marca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał K. B. urodzonej (...) rentę rodzinną od 12 lutego 2010 r. Rentę rodzinną przyznano do dnia 31 sierpnia 2012 r.

/decyzja – k. 19 akt ZUS/

Decyzją z dnia 19 września 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wznowił K. B. wypłatę renty rodzinnej od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2016 r. pod warunkiem nauki. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wnosil ubezpieczonej wypłatę renty na podstawie zaświadczenia z dnia 10 września 2014 r. wystawionego przez Publiczną Zaoczną Policealną Szkołę Cosinus w Ł., którym to zaświadczeniem został potwierdzony fakt kontynuowania nauki przez odwołującą. W w/w zaświadczeniu wskazano, że ubezpieczona jest słuchaczką szkoły na kierunku technik administracji, na semestrze pierwszym w roku szkolnym 2014/2015. Przewidywany termin zakończenia nauki: sierpień 2016 r.

/zaświadczenie – k. 82 akt ZUS, decyzja – k. 84 akt ZUS/

Następnie decyzją z dnia 20 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wznowił K. B. wypłatę renty rodzinnej od 1 września 2016 r. do 30 września 2016 r. pod warunkiem nauki. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wnosil ubezpieczonej wypłatę renty na podstawie zaświadczenia z dnia 12 sierpnia 2016 r. wystawionego przez Publiczną Zaoczną Policealną Szkołę Cosinus w Ł., którym to zaświadczeniem został potwierdzony fakt kontynuowania nauki przez odwołującą. W w/w zaświadczeniu wskazano, że ubezpieczona jest słuchaczką szkoły na kierunku technik usług kosmetycznych, na semestrze pierwszym w roku szkolnym 2015/2016. Przewidywany termin zakończenia nauki: styczeń 2018 r. Wnioskodawczyni została przyjęta do szkoły 8 lutego 2016 r.

/zaświadczenie – k. 109 akt ZUS, decyzja – k. 116 – 117 akt ZUS/

Na odwołaniu decyzji ZUS z dnia 22 marca 2010 r. o przyznaniu wnioskodawcy renty rodzinnej i każdej następnej decyzji o przyznaniu prawa do renty rodzinnej znajdowało się pouczenie, z którego wynikało m.in., że osoba pobierająca rentę rodzinną lub część tej renty przysługującą dziecku – po ukończeniu 16 roku życia – zobowiązana jest powiadomić o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły – uczelni, a jeżeli uczy się nadal – zobowiązana jest do nadesłania zaświadczenia z w/w szkoły – uczelni z podaniem terminu programowego jej ukończenia. Na wniosek jednej z osób uprawnionych do renty rodzinnej następuje wyłączenie jej z kręgu osób uprawnionych, a prawo do renty i jej wysokość ustala się ponownie z pominięciem wnioskodawcy. Poza tym przedmiotowa decyzja zawierała pouczenie, że osoba, która pobierała nienależne jej świadczenie, jest zobowiązana do zwrotu. Za kwoty nienależnie pobrane uważa się świadczenia wypłacane mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie do nich prawa albo wstrzymanie wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o

braku prawa do ich pobierania oraz świadczenia lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych wypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenia, a także wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

/decyzja – k. 19 akt ZUS, decyzje w aktach ZUS /

Zaoczna Policealna Szkoła (...) w Ł. wystawiła K. B. zaświadczenie w dniu 21 października 2016 r., z którego wynika, że ubezpieczona była słuchaczką na kierunku: technik rachunkowości na semestrze pierwszym w roku 2016/2017. Przewidywany termin zakończenia nauki: sierpień 2018 r.

/zaświadczenie – k. 132 akt ZUS/

Publiczna Zaoczna Policealna Szkoła Cosinus w Ł. poinformowała, że K. B. 5-krotnie zapisywała się do Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus w Ł.: 3 razy na kierunek technik administracji, 1 raz na kierunek technik usług kosmetycznych i 1 raz na kierunek technik rachunkowości.

Była słuchaczką w następujących terminach:

1. Od 1 września 2014 r. do 24 stycznia 2015 r. – technik administracji, I semestr (w dniu 24.01.2015 r. odebrała dokumenty)

Szczegółowy wykaz frekwencji ubezpieczonej w szkole za w/w okres:

- 20 – 21 września 2014 r. – obecna na 10 godzinach z 20 godzin lekcyjnych

- 4 – 5 września 2014 r. – nieobecna na zajęciach

- 18 -19 października 2014 r. – nieobecna na zajęciach

- 8 – 9 listopada 2014 r. – obecna na 16 godzinach z 20 godzin lekcyjnych

- 22 – 23 listopada 2014 r. – obecna na 8 godzinach z 20 godzin lekcyjnych

- 6 – 7 grudnia 2014 r. – nieobecna zajęciach

- 20 – 21 grudnia 2014 r. - obecna na 8 godzinach z 16 godzin lekcyjnych

-10 – 11 stycznia 2015 r. – nieobecna na zajęciach

- 24 – 25 stycznia 2015 r. – nieobecna na zajęciach.

Wnioskodawczyni była obecna na 42 godzinach zajęć ze 155 zrealizowanych, z powodu niskiej frekwencji (poniżej 55%) nie została dopuszczona do egzaminów semestralnych i została niepromowana na wyższy semestr.

2. Od 1 lutego 2015 r. do 13 sierpnia 2015 r. – technik administracji, I semestr (w dniu 13 sierpnia 2015 r. odebrała dokumenty)

Wnioskodawczyni była obecna na 5 godzinach zajęć ze 155 zrealizowanych, z powodu niskiej frekwencji (poniżej 55%) nie została dopuszczona do egzaminów semestralnych i została niepromowana na wyższy semestr.

3. Od 1 września 2015 r. do 31 stycznia 2016 r. – technik administracji, I semestr (w dniu 31 stycznia 2016 r. została skreślona z listy)

Wnioskodawczyni była obecna na 10 godzinach zajęć ze 155 zrealizowanych, z powodu niskiej frekwencji (poniżej 55%) nie została dopuszczona do egzaminów semestralnych i została niepromowana na wyższy semestr.

4. Od 8 lutego 2016 r. do 31 sierpnia 2016 r. – technik usług kosmetycznych, I semestr (w dniu 31 sierpnia z 2016 r. została skreślona z listy)

Wnioskodawczyni nie uczęszczała na zajęcia, z powodu niskiej frekwencji (poniżej 55%) nie została dopuszczona do egzaminów semestralnych i została niepromowana na wyższy semestr.

5. Od 1 września 2016 r. do 31 stycznia 2017 r. – technik rachunkowości, I semestr (w dniu 31 stycznia odebrała dokumenty).

Wnioskodawczyni nie uczęszczała na zajęcia, z powodu niskiej frekwencji (poniżej 55%) nie została dopuszczona do egzaminów semestralnych i została niepromowana na wyższy semestr.

Słuchacze szkoły Cosinus mają obowiązek uczęszczać na zajęcia w wymiarze min. 50% zajęć przewidzianych w szkolnym planie nauczania, zaliczać wymagane prace kontrolne (min. 3 oceny w semestrze) oraz przystępować do egzaminów semestralnych w celu otrzymania promocji na semestr wyższy.

/pismo – k. 126 – 127 akt ZUS, pismo – k. 60 – 61, dokumentacja ze szkoły w kopercie – k. 62/

Obecnie wnioskodawczyni nie jest studentką Wyższej Szkoły (...) w Ł..

/pismo – k. 57/

Ubezpieczona K. B. w lipcu 2014 r. ukończyła Liceum Ogólnokształcące. Podejmując naukę w szkole Cosinus wybrała kierunek administracji. Od września 2014 r. rozpoczęła naukę. Gdy nie mogła uczestniczyć w zajęciach to robiła zdjęcia z notatek od innych osób. W 2014 r. wnioskodawczyni miała problemy gastryczne z żołądkiem i była w szpitalu. Ubezpieczona nie została dopuszczona do egzaminów i nie zaliczyła pierwszego semestru mimo, że przygotowała pracę semestralną z powodu zbyt dużej liczby nieobecności. Na początku 2015 r. ubezpieczona zaszła w ciążę i nie mogła uczęszczać do szkoły przez pierwsze 3 miesiące, gdyż źle się czuła. Następnie miała problemy zdrowotne w ciąży i także nie mogła uczestniczyć w zajęciach, leżała w szpitalu. Ubezpieczona w listopadzie 2015 r. urodziła syna. Dziecko przez pierwsze pół roku często chorowało: miało zapalenie płuc, zapalenie nerek. Wnioskodawczyni leżała z synem w szpitalu. Ubezpieczona wychowuje dziecko wspólnie z partnerem, który pracuje na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy (8 godzin) od poniedziałku do piątku. Zdarza się, że pracuje w weekendy. Nikt z rodziny nie pomaga im w opiece nad dzieckiem. Ubezpieczona dostarczała zaświadczenia ze szkoły o kontynuowaniu nauki w szkole. Nie informowała organu rentowego, że nie uczestniczy w zajęciach i że zmienia kierunki nauki.

/dokumentacja medyczna w kopercie – k. 48, zeznania wnioskodawczyni z 17 maja 2017 r. – 00:10:33 – 00:30:57 – płyta CD – k. 72/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie wyżej powołanych dokumentów, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, a Sąd nie znalazł podstaw do tego, ażeby z urzędu odmówić im wartości dowodowej oraz na podstawie zeznań ubezpieczonej, której wiarygodności nikt nie kwestionował.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika ubezpieczonej o przesłuchanie świadków K. C. oraz E. R. na okoliczność stanu zdrowia ubezpieczonej i leczenia skarżącej, przebiegu ciąży, hospitalizacji skarżącej w okresie od 1 października 2014 r. do 31 grudnia 2015 r., stanu zdrowia i procesu leczenia małoletniego A. C., konieczności sprawowania opieki nad małoletnim przez K. B. w okresie od 13 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r., oraz wniosek o powołanie biegłych lekarzy z zakresu ginekologii oraz z zakresu pediatrii, gdyż w ocenie Sądu dowody te nie są przydatne w niniejszym postępowaniu albowiem przedmiotem postępowania było ustalenie czy ubezpieczona kontynuowała naukę. Kwestia kontynuowania nauki została przez Sąd wyjaśniona w oparciu o dokumentację dostarczoną przez Szkołę Cosinus w postaci dzienników szkolnych, z których wynika frekwencja ubezpieczonej w zajęciach szkolnych. W ocenie Sądu wnioski te jedynie zmierzają do przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z treścią art. 68 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat,
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl ust. 2 art. 68, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zasadniczym celem przyznania prawa do renty rodzinnej jest dostarczenie środków utrzymania dzieciom rencisty, które w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania. Istotą bowiem renty rodzinnej jest umożliwienie odbycia i ukończenia nauki przez osobę uprawnioną. Powyższe dowodzi jednoznacznie, iż konieczną przesłanką pobierania świadczeń z tytułu renty rodzinnej jest nauka w szkole.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 i ust. 2 w/w ustawy, osoba, która nienależnie pobrała świadczenie, obowiązana jest do jego zwrotu, przy czym za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczone o braku prawa do ich pobierania, bądź też świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Szczególnie istotnym elementem regulacji art. 138 ust. 2 pkt 1 jest wymóg pouczenia osoby pobierającej świadczenia o braku prawa do pobierania świadczenia (w ogóle lub w określonej wysokości). Obowiązek pouczenia spoczywa na organie rentowym. Realizacja wspomnianego obowiązku odbywa się na różne sposoby, rozpowszechnioną formą jest zamieszczanie szczegółowych pouczeń na drukach wniosków o świadczenia, względnie decyzji ZUS. Jak wskazuje się w orzecznictwie (w tym m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23.04.2013 r., sygn. III AUa 504/12, LEX nr 131476) pouczenie powinno być wyczerpujące i zawierać informację o obowiązujących w dniu pouczenia zasadach zawieszalności prawa do świadczeń. Pouczenie nie może być abstrakcyjne, obciążone brakiem konkretności, a w szczególności nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń (takie pouczenie nie mogłoby zostać uznane za należyte i rodzące po stronie świadczeniobiorcy obowiązek zwrotu świadczenia).

Z mocy art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

W rozpoznawanej sprawie decyzją z dnia 6 grudnia 2016 r. organ rentowy ustalił, iż K. B. w okresie od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. pobrała nienależne świadczenia oraz, iż jest ona zobowiązana do ich zwrotu. Decyzja ta została odwołaniem zaskarżona przez ubezpieczoną.

Z dokonanych ustaleń wynika, iż wnioskodawczyni była słuchaczem Publicznej Zaocznej Policealnej Szkoły Cosinus w (...) –krótce: 3 razy na kierunku technik administracji, 1 raz na kierunku technik usług kosmetycznych i 1 raz na kierunku technik rachunkowości. Była słuchaczką w następujących terminach: od 1 września 2014 r. do 24 stycznia

2015 r. – technik administracji, I semestr (w dniu 24.01.2015 r. odebrała dokumenty), od 1 lutego 2015 r. do 13 sierpnia 2015 r. – technik administracji, I semestr (w dniu 13 sierpnia 2015 r. odebrała dokumenty), od 1 września 2015 r. do 31 stycznia 2016 r. – technik administracji, I semestr (w dniu 31 stycznia 2016 r. została skreślona z listy), od 8 lutego 2016 r. do 31 sierpnia 2016 r. – technik usług kosmetycznych, I semestr (w dniu 31 sierpnia z 2016 r. została skreślona z listy), od 1 września 2016 r. do 31 stycznia 2017 r. – technik rachunkowości, I semestr (w dniu 31 stycznia odebrała dokumenty).

W spornych okresach frekwencja ubezpieczonej w szkole kształtowała się następująco w okresie od 1 września 2014 r. do 24 stycznia 2015 r. wnioskodawczyni była obecna na 42 godzinach zajęć ze 155 zrealizowanych, od 1 lutego 2015 r. do 13 sierpnia 2015 r. była obecna na 5 godzinach zajęć ze 155 zrealizowanych, od 1 września 2015 r. do 31 stycznia 2016 r. była obecna na 10 godzinach zajęć ze 155 zrealizowanych, od 8 lutego 2016 r. do 31 sierpnia 2016 r. oraz od 1 września 2016 r. do 31 stycznia 2017 r. nie była na żadnych zajęciach. Nieobecności na zajęciach spowodowały, że ubezpieczona nie była dopuszczona do egzaminów.

Okoliczności te nie były przez strony kwestionowane. Bezspornym jest także, iż wnioskodawczyni o fakcie rezygnacji z nauki nie poinformowała organu rentowego.

Na tle tak dokonanych ustaleń faktycznych rozważenia i rozstrzygnięcia wymagały dwie kwestie prawne. Pierwsza dotyczyła wykładni użytego w przepisie art. 68 ust. 1 pkt 2 zwrotu, iż renta rodzinna przysługuje "do ukończenia nauki w szkole". Druga - oceny czy świadczenie pobrane przez ubezpieczonego było nienależne w związku z tym podlega zwrotowi w świetle kryteriów ustalania prawidłowości pouczenia ubezpieczonej o obowiązku poinformowania organu rentowego o okolicznościach powodujących ustanie prawa do renty rodzinnej lub wstrzymanie jej wypłaty.

Ukończenie nauki w szkole jest efektem, co do zasady, pobierania nauki, co wiąże się na ogół z uczęszczaniem do szkoły, a zatem z byciem uczniem.

Generalnie prawo do renty rodzinnej przysługuje zatem tym dzieciom zmarłego żywiciela, które ze względu na wiek lub pobieranie nauki nie mają możliwości wykonywania pracy zarobkowej lub innej działalności stanowiącej tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym. W konsekwencji tego, także prawo do renty rodzinnej bez względu na wiek przysługuje takiemu dziecku całkowicie niezdolnemu do pracy, jak również niezdolnemu do samodzielnej egzystencji, które nie miało możliwości uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, a więc takiemu, które stało się niezdolne do pracy w czasie, gdy nie mogło podlegać ubezpieczeniu społecznemu z powodu wieku lub uczęszczania do szkoły. Intencją ustawodawcy było powiązanie wymienionej w art. 68 ust. 1 ustawy granicy wieku zachowania uprawnień do renty rodzinnej (16 lat) z najniższym wiekiem, od jakiego w świetle art. 190 § 2 KP wolno młodzieży podejmować zatrudnienie w charakterze pracownika młodocianego. Celem tego unormowania jest więc zapewnienie środków finansowych młodej osobie do dnia, gdy może ona już samodzielnie zarabiać na swoje utrzymanie, jeżeli nie zamierza uzyskać wyższych kwalifikacji zawodowych w drodze nauki w szkole. W sytuacji kontynuowania nauki po ukończeniu 16 roku życia (co jest powszechne), osobie takiej przysługuje prawo do dalszej wypłaty renty rodzinnej aż do ukończenia nauki, nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia. Przez naukę w szkole rozumie się przy tym naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (publicznych i niepublicznych), szkołach wyższych (państwowych i niepaństwowych), szkołach prowadzonych przez Kościół (...), a także pozaszkolnych formach kształcenia, doksztalcania bądź doskonalenia zawodowego (np. w ramach różnego rodzaju kursów lub praktyk zawodowych). W grę wchodzi wszelkie formy kształcenia w systemie stacjonarnym, zaocznym, wieczorowym i korespondencyjnym. Renta rodzinna przysługuje również słuchaczom studiów doktoranckich i studiów podyplomowych (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000 r., II UKN 699/99, OSNAPiUS 2002 nr 5, poz. 127 z aprobowaną glosą M. Skąpskiego; dnia 13 stycznia 2006 r., I UK 155/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 368; z dnia 17 października 2006 r., II UK 73/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 325 i z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 207/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 74). Okres pobierania nauki pojmowany jest zaś szeroko, gdyż obejmuje nie tylko okres efektywnego uczestniczenia w zajęciach objętych programem nauczania, ale także okres wakacji, urlopu zdrowotnego dla ucznia szkoły średniej czy urlopu dziekańskiego dla studenta wyższej uczelni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2000 r., II UKN 739/99, OSNAPiUS 2002 nr 9, poz. 215), jak również przerw

w edukacji wynikających ze skreślenia z listy uczniów i ponownego przyjęcia w ich poczet (wyroki Trybunału (...) z dnia 26 kwietnia 1968 r., III TR 1772/67, OSPiKA 1969 nr 12, poz. 250 i z dnia 29 listopada 1967 r., IV TR 95/76, niepublikowany oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 1986 r., II UZP 47/85, OSNCP 1986, poz. 204, nawiązująca do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1981 r., II URN 7/81, niepublikowanego i z dnia 27 kwietnia 1982 r., II URN 74/82, OSNCP 1982 nr 11-12, poz. 176, a także wyroki tego Sądu z dnia 6 maja 1986 r., II URN 45/86, (...) 1986 nr 10-11, s. 83, z dnia 16 kwietnia 1999 r., II UKN 571/98, niepublikowany, z dnia 3 października 2000 r., II UKN 739/99, OSNAPiUS 2002 Nr 9, poz. 215 i z dnia 24 listopada 2004 r., I UK 3/04, OSNP 2005 nr 8, poz. 116). Bez znaczenia pozostaje przyczyna wydłużenia czasu nauki czy studiowania, ale **za niewystarczające należy uznać samo zapisanie się do szkoły lub na studia, jeżeli dziecko nie uczestniczy w żadnych zajęciach, nie pisze prac kontrolnych, nie uzyskuje zaliczeń i nie przystępuje do egzaminów, co ostatecznie powoduje skreślenia go z listy uczniów czy studentów** (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., I UK 65/12, z dnia 3 sierpnia 2012 r., I UK 96/12, z dnia 13 maja 2014 r., I UK 414/13, OSNP 2015 nr 8, poz. 115).

Tak, jak zapisanie się do szkoły lub na studia i uzyskanie formalnego statusu ucznia/studenta nie przesądza o pobieraniu przez dziecko nauki w rozumieniu art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tak również skreślenie z listy uczniów lub studentów - chociaż w świetle prawa oznacza zaprzestanie z tą datą nauki w danej szkole czy uczelni - nie jest jednoznaczne ze stwierdzeniem, że do dnia skreślenia dziecko nie uczyło się. We wszystkich powołanych wyżej wyrokach sądowych akcentuje się konieczność wnikliwego rozważenia każdego indywidualnego przypadku ubiegania się uczniów/studentów o rentę rodzinną. **Pobieranie nauki nie może mieć charakteru pozornego, a taka sytuacja zachodzi, gdy uczeń/student nie podejmuje żadnych czynności składających się na realizację jego obowiązków wynikających z programu nauczania w danej szkole lub uczelni.** Od niepodjęcia lub zaprzestania nauki trzeba jednak odróżnić jej kontynuowanie, choć z brakiem pozytywnych rezultatów i powtarzaniem semestrów, a nawet skreśleniem z listy uczniów/studentów, czyli wtedy, gdy uczeń lub student chce się kształcić, jednak nauka nie daje efektów lub brak w niej postępów wynika z niesystematycznego uczęszczania na zajęcia. W tym kontekście - wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego - istotne dla rozstrzygnięcia sprawy mają zarówno postanowienia Regulaminu Studiów Wyższej Szkoły (...), jak i wystawione przez uczelnię zaświadczenia dotyczące przyczyn skreślenia odwołującej się z listy studentów /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016 r., I UK 53/15, legalis numer 1415254/.

Jak wynika z przytoczonego wyżej orzecznictwa sam fakt posiadania statusu ucznia danej szkoły nie przesądza o prawie do renty rodzinnej. Warunkiem przyznania świadczenia, oprócz cenzusu wiekowego dziecka uprawnionego, jest fakt udziału uprawnionego w zajęciach szkolnych, składanie egzaminów semestralnych uprawniających do promocji na semestr programowo wyższy, na zasadach regulowanych statutem lub regulaminem danej szkoły. Wnioskodawczyni, co jest bezsporne, w w/w okresach w zajęciach nie uczestniczyła. Nie oddawała wymaganych prac kontrolnych ani nie przystępowała do egzaminów semestralnych. Z powyższego jednoznacznie wynika, iż w okresie objętym decyzją od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. wnioskodawczyni nauki nie kontynuowała.

W konsekwencji Sąd uznał, iż wnioskodawczyni nie miała uprawnień do renty rodzinnej w okresie czasu od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. Świadczenie rentowe pobierała, mimo że miała świadomość tego, że wypłata świadczeń uzależniona jest od kontynuowania nauki.

W każdorazowej bowiem decyzji organu rentowego ustalającej uprawnienia wnioskodawczyni do renty rodzinnej znajdowało się pouczenie, iż renta przysługuje pod warunkiem nauki a obowiązkiem osoby pobierającej rentę rodzinną po ukończeniu 16 roku życia jest powiadomienie o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły. Wnioskodawca mimo tych pouczeń – prawidłowych i zrozumiałych w swej treści - nie powiadomił organu rentowego o zaprzestaniu kontynuowania nauki. W tej sytuacji uznać należy, iż pobrane przez wnioskodawczynię w okresie od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 stycznia 2015 r. do 28 lutego 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 30 września 2015 r. oraz od 1 listopada 2015 r. do 31 sierpnia 2016 r. świadczenie rentowe było świadczeniem nienależnym, w rozumieniu

przepisu art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podlegającym obowiązkowi zwrotu wraz z ustawowymi odsetkami.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonej.

K.K.-W.